

Verslag van de avond van de Wadvogelwerkgroep over Kokmeeuwenonderzoek

Al enige jaren wordt op de kwelders langs de Noordkust onderzoek uitgevoerd aan verschillende aspecten van het gedrag en de broedbiologie van Kokmeeuwen. Het onderzoek vindt plaats door biologen van het Biologisch Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen. Het was een logische gedachte om één van deze mensen eens te vragen op een avond voor tellers van de Wadvogelwerkgroep iets over dit onderzoek te vertellen.

Op 8 maart zaten zo'n 20 mensen in de zaal van het Natuur- en Milieucentrum in Groningen. De Wadvogelwerkgroep had Corine Eising uitgenodigd, overigens ook lid van Avifauna. De vele thuisblijvers hebben ongelijk gehad, want ze hebben een boeiende lezing gemist. Corine heeft ons met dia's, sheets en video-opnamen een goed overzicht geschetst van het Kokmeeuwen-onderzoek op de Groninger kwelders. Het onderzoek concentreert zich rond gedragsverschillen die door hormonen worden beïnvloed. Men doet onderzoek aan Kokmeeuwen, omdat het een talrijke soort is waar al veel over bekend is.

Kokmeeuwen leggen over het algemeen drie eieren. Meestal komen deze eieren niet gelijktijdig uit. Dit leidt tot verschillen in grootte van de kuikens, waarbij het laatstgeboren kuiken vaak het kleinst is en onder andere daardoor minder kans heeft te overleven. Bij verschillende vogelsoorten, waaronder de Kokmeeuw, is echter aangetoond dat vrouwtjes in staat zijn om, afhankelijk van de situatie, meer of minder hormonen (onder andere testosteron) aan deze laatste eieren mee te geven. Hierdoor zouden vrouwtjes de individuele overleving van kuikens kunnen beïnvloeden en zo hun eigen reproductief succes (het aantal uitgevlogen jongen) kunnen bepalen. Het hormoon testosteron heeft namelijk invloed op het gedrag van een kuiken (onder andere op de agressie). Doordat vrouwtjes het laatste ei een hoger testosterongehalte kunnen meegeven, is het idee dat de hieruit geboren kuikens agressiever zijn en daardoor beter in staat

zouden zijn om met hun oudere broertjes en zusjes te concurreren om voedsel. Aanwijzingen voor een dergelijk mechanisme komen echter uitsluitend uit laboratorium-experimenten, maar zijn nog nooit onder natuurlijke omstandigheden in het veld vastgesteld.

In 1999 is daartoe op de Groninger kwelders bij eieren van Kokmeeuwen een experiment uitgevoerd, waarbij de hormoonspiegels van de eieren gemanipuleerd werden. Er werden twee typen legsels gecreëerd, één waarbij de hormoonspiegels constant waren (de experimentele situatie) en één waarbij de hormoonspiegels toenamen met de legvolgorde (vergelijkbaar met de natuurlijke situatie). De resultaten kwamen overeen met de verwachting. Kuikens die als tweede of derde uit een ei met een hoge hormoonspiegel kropen, vertoonden een snellere groei en hadden een aanzienlijk hogere overleving dan kuikens die als tweede of derde uit een ei met een veel lagere hormoonspiegel kropen. Vrouwtjes die meer hormonen meegeven aan later gelegde eieren, kunnen hiermee dus inderdaad de overleving van kuikens beïnvloeden. Het onderzoek zal de komende jaren worden voortgezet.

Klaas van Dijk